

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI

Centre de Recursos per a
l'Aprenentatge i la Investigació

Memòria de les activitats del Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal

2021

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI

Centre de Recursos per a
l'Aprenentatge i la Investigació

© CeDocBiV del CRAI de la Universitat de Barcelona, 2021

Redacció: M.C. Barceló, J. Carreras, A. Gómez, X. Font & R. Guardia

Presentació

El Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal (CeDocBiV), va ser creat l'any 2001 i aprovat pel Consell de Govern de la UB el maig de 2007. Reuneix les col·leccions botàniques i els fons documentals de la UB en l'àmbit de la biodiversitat vegetal. Els fons documentals del CeDocBiV es troben a disposició del públic en general; són base d'estudi per als botànics, tant de la nostra universitat com d'investigadors d'altres centres, són també objecte de consulta pels gestors de la biodiversitat i suporten nombroses activitats formatives dels estudiants de la UB.

Formen part del CeDocBiV el personal docent i investigador de les seccions de Botànica de la Facultat de Biologia i de la Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació de la UB i el personal de suport propi del centre.

La memòria que segueix resumeix l'activitat del CeDocBiV al llarg del 2021, començant per la relativa a la gestió de les col·leccions botàniques i les respectives bases de dades. Després es presenten les dades referents als serveis que ofereix el CeDocBiV: els serveis de suport a la docència i els de suport a la recerca. Finalment es detallen les activitats dutes a terme, tant les pròpies com les organitzades en col·laboració amb altres centres.

1 Conservació de les col·leccions de l'Herbari

Les principals tasques que s'han dut a terme a l'herbari, a més de les habituals que comporta el seu propi funcionament són les següents:

Col·lecció de Cormòfits:

- muntats plecs de l'Iter Maroccanum de Font Quer (més de 20 plecs)
- muntats plecs de l'herbari de J. Planellas (vora 80 plecs)
- processat tot el material que s'havia acumulat durant la pandèmia (préstecs, trameses, consultes, revisions, etc.; aproximadament 400 plecs)
- identificació del plecs de l'herbari de J. Teixidor que quedaven pendents (més de 250 plecs). Tasca realitzada per J. Vigo

Col·lecció de fongs:

- ordenada pràcticament tota la col·lecció de Mixomicets (vora 5.000 plecs)
- revisades i alfabetitzades les col·leccions de M. P. Martín i M. Garcia Porta (uns 2.000 plecs)

Col·lecció de líquens:

informatitzats i intercalats els plecs de les tesis de G. Figueras i S. Fernández-Brime, (aproximadament 390 plecs)

Col·lecció d'algues:

informatitzades les algues d'aigua dolça de J. Cambra (vora 150 plecs)

2 Noves incorporacions

2.1 Donacions a l'herbari

Al llarg de l'any s'han produït un total de 44 entrades de nous materials, que corresponen en total a uns 3.700 plecs. Destaquem la donació de la investigadora francesa

A. M. Cauwet-Marc a través de J. Vallès, uns 25 lligalls de plecs, majoritàriament de la família de les Apiàcies i que inclou diversos tipus nomenclaturals. S'ha rebut un intercanvi del *Real Jardín Botánico de Madrid* i s'ha participat a l'*Exsiccata* de l'*Asociación de Herbarios Iberomacaronésicos* de l'any 2020.

2.2 Donacions de fons documentals

S'ha rebut donacions de bibliografia (llibres i revistes) de les institucions i persones següents:

- CRAI Biblioteca de Farmàcia (9 volums de la revista *Quaderns agraris*)
- C. Blanché (uns 10 llibres)
- T. Franquesa (uns 10 llibres)
- J. Vigo (uns 30 llibres)
- M. Durfort (2 volums de la revista: *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*)
- *Real Jardín Botánico de Madrid* (el Volum XIX de l'obra *Flora Iberica*)

3 Bases de dades de l'Herbari

3.1 Informatització

Es continua amb el procés d'informatització de l'herbari, principalment de la col·lecció de fons que és la que té menys plecs informatitzats. A la taula següent es recull el nombre de plecs que s'han informatitzat de cadascuna de les col·leccions:

Fongs (inventari)	1.999
Cormòfits	1.593
Líquens	217
Algues	140
Etnobotànica	102
Total	4.051

3.2 Digitalització

Aquesta activitat ha rebut un fort impuls gràcies a l'adquisició de nou equipament (càmera digital i ordinador) i perquè hem pogut fer un contracte de sis mesos a un tècnic de suport, ambdues coses gràcies al Vicerectorat de Recerca de la UB. S'ha posat a punt un nou protocol d'obtenció d'imatges, que inclou la tècnica de l'apilament de fotografies (*stacking*). Per altra banda s'ha continuat amb l'escaneig de plecs, actualment centrat en les col·leccions històriques (herbari de J. Planellas (1820-1888) i en l'herbari docent.

3.3 Portal de consulta de l'Herbari (<http://www.ub.edu/cedocbiv/>)

El portal de l'Herbari permet fer consultes tant a les bases de dades (registres amb la informació dels plecs: localitat, any, recol·lector, etc.) com a l'herbari virtual (imatges dels plecs d'herbari) a través del nostre portal. Al llarg de l'any s'han registrat 17.009 pàgines visitades, amb una mitjana d'unes 2.200 visites mensuals. Les pàgines més consultades són

les de la base de dades de la col·lecció de Cormòfits i pel que fa a l'herbari virtual ho són les de les pàgines de l'herbari docent i la col·lecció de fruits i llavors.

3.4 Consulta a través d'altres portals

Actualment les dades de l'herbari també es poden consultar a través dels portals següents:

- [Memòria digital de Catalunya](#) 405 imatges
- [Europeana](#) 405 imatges
- Plataforma [JSTOR Global Plants](#) 451 imatges
- Portal del Global Biodiversity information Facility ([GBIF](#)) 157.021 registres

Només disposem de les estadístiques de consulta del portal del GBIF. En aquesta plataforma actualment hi ha publicades dades de set de les col·leccions de l'herbari (totes menys la de fongs). A través d'aquest portal es pot veure la distribució mundial de les mostres de l'herbari i el nombre de publicacions científiques en que es citen aquestes dades. Des del 2016, que és quan va començar aquest registre, s'han citat les nostres dades en 424 publicacions.

4 Biblioteca de Biodiversitat Vegetal i Fons personals

Actualment hi ha 656 llibres del CeDocBiV catalogats pel CRAI i que es poden trobar a través del [Cercabib](#).

Al Dipòsit Digital de la UB tenim publicats 17 documents: les memòries i el pla d'actuació del CeDocBiV des del 2007 (any d'integració al CRAI) fins al 2020.

5 Bases de dades de Biodiversitat de Catalunya (BDBC) i Sistema d'Informació de la Vegetació Ibèrica i Macaronèsica (SIVIM)

Durant l'any 2021 el [Banc de dades de Biodiversitat de Catalunya](#) ha incorporat 107.184 noves citacions i 491 inventaris de vegetació. En total, el mòdul de Flora i Vegetació de Catalunya (FloraCat) del Banc de dades de Biodiversitat (BDBC) té informatitzades 3.398.569 citacions florístiques i 24.298 inventaris de vegetació corresponents a 1.586 obres bibliogràfiques i arxius de dades inèdites. La pàgina web de les bases de dades de Biodiversitat de Catalunya rep unes 200.000 visites anuals.

Pel que fa al Sistema d'Informació de la Vegetació Ibèrica i Macaronèsica ([SIVIM](#)) s'ha actualitzat la base de dades amb més de 25.000 inventaris cedits per la *Junta de Andalucía*. Son disponibles en l'actualitat un total de 183.307 inventaris corresponents a 3.001.741 citacions florístiques de, principalment, Andorra, Espanya, França, Itàlia i Portugal.

6 Cartografia de la vegetació i dels hàbitats

El grup de recerca en cartografia de la vegetació i dels hàbitats ([GEOVEG](#)) combina el coneixement fitotopogràfic de la vegetació i les tècniques cartogràfiques que ofereixen els actuals Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG) per a l'elaboració de cartografies temàtiques a diferent escala.

Durant el 2021 s'ha continuat amb la versió 3 de la cartografia d'Hàbitats de Catalunya (2019-2023) a escala 1:25.000 i s'ha acabat de cartografiar tota la província de Barcelona.

Per altra banda s'ha avançat en la cartografia a 1:10.000 dels espais protegits que promou la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya; enguany s'ha acabat el del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. S'inicia un projecte de 4 anys del següents espais protegits: Aiguamolls de l'Empordà, Delta de l'Ebre, Estany de Sils, Zona Volcànica de la Garrotxa, Prades, Montserrat, Alt Pinireu (part) i Mas de Melons

7 Serveis de suport a la docència

7.1 Visites d'estudiants de la UB

S'han realitzat 8 visites guiades a l'herbari per als estudiants de les assignatures de botànica de les Facultats de Biologia i de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació. Concretament s'han fet les visites següents:

- alumnes de "Cormòfits" del grau de Biologia, 1 grup.
- alumnes de "Botànica" del grau de Biologia, 3 grups.
- alumnes de "Botànica farmacèutica" del grau de Farmàcia, 2 grups.
- alumnes de "Botànica Marina" del grau de Ciències del Mar, 1 grup.
- alumnes de "Biosistemàtica de plantes amb llavor" del Màster de Biodiversitat de la UB, 1 grup.

7.2. Herbari docent

S'ha entregat una nova col·lecció de 50 exemplars al CRAI Biblioteca de Biologia i s'han penjat les imatges corresponents a la pàgina de l'[herbari virtual](#)

7.3 Seminaris

S'ha impartit el seminari "Registres de Biodiversitat", de l'assignatura "Botànica Farmacèutica" del grau de Farmàcia de la UB.

8 Serveis de suport a la recerca

8.1 Préstecs i trameses de mostres de l'herbari

S'han gestionat 8 préstecs i 9 trameses, corresponents a unes 170 mostres

8.2 Visites d'investigadors

S'han rebut un total de 28 visites presencials per a consultar l'herbari.

8.3 Consultes telefòniques o per correu electrònic

S'han atès un total de 89 consultes, pràcticament totes per correu electrònic i referents a plects de l'herbari

8.4. Difusió d'activitats i notícies

L'any 2021 s'ha difós la informació de 58 notícies a través de la llista de distribució del centre.

9. Activitats de formació i divulgació

Algunes de les activitats habituals encara no s'han normalitzat per les restriccions de la pandèmia i d'altres s'han fet de manera virtual

9.1 Activitats organitzades per la Universitat de Barcelona:

- Expo-Natura 2021 de la Facultat de Biologia. Imatges de macrofotografia de Mixomicets i llavors. Abril (Virtual)
- VII Festa de la Ciència. Preparació d'un vídeo amb el títol: "L'herbari de la Universitat de Barcelona". Maig 2021
- XXXVI Exposició de bolets a la Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació. Novembre 2021
- Exposició de bolets a la Facultat de Biologia. Novembre 2021

9.2 Activitats amb altres entitats

- Participació a l'exposició: "Ciència Fricció: Vida entre espècies companyes", organitzada pel Centre de Cultura Contemporània de Barcelona
- Filmació de la col·lecció de molses que tenim en dipòsit per un conveni amb la UAB, per un programa dedicat a la Dra Creu Casas, que fou professora a la UB. La filmació la va fer RTVE pel programa *El escarabajo verde*, que es va emetre per primer cop el 16 d'abril de 2021.

10 Relacions institucionals

10.1 Renovació del reglament del CeDocBiV

El Consell de Govern de la Universitat de Barcelona va aprovar, el 7 d'octubre de 2020 la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la Universitat de Barcelona (modificat per acord del Consell de Govern de 14 d'octubre de 2021), en què es regulen els observatoris i centres de documentació. Durant l'any 2021 s'ha treballat en l'elaboració d'un nou reglament pel CeDocBiV que s'adapti a aquesta normativa.

10.2 Relació amb altres departament o unitats de la UB

A rel del canvi que s'havia produït en l'equip rectoral es va presentar el nostre centre als nous càrrecs dels vicerektorats amb els que el CeDocBiV hi manté una estreta relació:

- Vicerektorat de Recerca: visita el centre del Dr. Jordi Garcia Fernández i Xavier Meneses
- Vicerektorat de Patrimoni i Activitats Culturals: visiten el centre el Dr. Agustí Alcoberro, Pilar Mateo i Oriol Silvestre

Va quedar pendent la visita del Vicerector de Transformació Digital per l'any següent.

També es va fer una presentació a l'equip deganal de la Facultat de Biologia: Dra. Rosina Gironés, Dra. Neus Carbó, Dr. Albert Martínez i Dra. Marta Camps

10.3 Relacions externes

Com a col·lecció patrimonial de la Generalitat, s'han facilitat, com cada any, les dades que se'ns demana des de l' Observatori de Dades Culturals de Barcelona, de l'Institut de Cultura. Aquestes dades les facilitem al febrer i a finals d'any rebem un informe amb les dades de tots els museus que depenen de la Generalitat

Destacar també que s'han actualitzat les dades que consten del CeDocBiV al portals de l'*Index Herbariorum* (registre oficial internacional dels herbaris) i a la *Sociedad Española de Biología*, per tal que hi consti que l'herbari de moltes de la Universitat Autònoma de Barcelona (uns 60.000 plecs) actualment el tenim en dipòsit.

10.4 Associacions

El CeDocBiV és membre de les associacions següents (s'indica entre parèntesi si ha participat en alguna de les seves activitats:

- *Asociación de Herbarios Iberomacaronésicos* (AHIM) Asistencia a l'Assemblea Anual, celebrada en format virtual el 9 de febrer del 2021
- *International Association for Plant Taxonomy* (IAPT)
- *Sociedad Española de Biología de la Conservación de Plantas* (Sebicop)
- *Sociedad Botánica Española* (Sebot)

11 Espais i equipaments

S'ha instal·lat un nou sistema de detecció d'incendis a l'Edifici Baldori Reixac i s'han posat detectors també dins de l'herbari, que fins ara no n'hi havia.

S'ha canviat la porta de la sala de moltes per una porta metàl·lica, ja que calia que fos hermètica i fes de tallafocs.

Destaquem l'adquisició del material següent:

- un armari metàl·lic per a material fotogràfic i un altre per a preparacions microscòpiques
- dues prestatgeries i un armari nou per la sala del soterrani
- se'ns ha concedit un nou ordinador de *renting* al CeDocBiV (portàtil) a canvi d'un de sobretaula obsolet
- una càmera digital (Euromex: sCMEX-20) per acoblar a la lupa binocular que permet fer apilament de fotos (*photo stacking*)
- un sistema d'il·luminació per la lupa binocular
- un ordinador per la sala de digitalització

12 Recursos humans

Són membres del CeDocBiV tot el personal de les unitats de Botànica de les Facultats de Biologia i de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació de la UB, 39 persones. Durant el curs 2021 s'han jubilat dos professors: Jaume Cambra i Néstor Hladun

El personal del CeDocBiV continua amb el treball presencial. No s'ha considerat necessari demanar la possibilitat de realitzar teletreball.

A més del personal del CeDocBiV el 2021 s'ha comptat amb el personal següent:

- Becàries de col·laboració: L. Rabanal i A. Hermida
- Contracte de sis mesos de PAS (15 h/setmanals): Erika Coehlo (2-11-2021 al 30-04-2022)
- Personal col·laborador: Josep Vigo

13 Balanç econòmic

El pressupost ordinari assignat al CeDocBiV per a l'exercici 2021 és de 14.000 €.

A la taula següent es detallen les despeses que s'han realitzat al 2021 amb el pressupost ordinari del CeDocBiV

Correu	219,58
Dietes i viatges	258,5
Equipaments	8.644,94
Fungible	344,59
Impressió	49,85
Llibres	197,42
Material Herbari	515,46
Quotes associacions	645,00
Telèfon	86,59
Beca de col·laboració	3.000,00
Total	13.961,93